

Bruselj, 21. november 2022
(OR. en)

14448/22

Medinstitucionalna zadeva:
2022/0233 (NLE)

RECH 582
ERAC 10
PI 146
EDUC 373
COMPET 866
IND 450
MI 796

ZAKONODAJNI AKTI IN DRUGI INSTRUMENTI

Zadeva: PRIPOROČILO SVETA o vodilnih načelih za valorizacijo znanja

PRIPOROČILO SVETA (EU) 2022/...

z dne ...

o vodilnih načelih za valorizacijo znanja

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 182(5) ter prvega in drugega stavka člena 292 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Komisija je 10. aprila 2008 sprejela Priporočilo 2008/416/ES¹ o upravljanju intelektualne lastnine pri dejavnostih prenosa znanja in kodeks ravnanja za univerze in druge javne raziskovalne organizacije. Svet je v svoji resoluciji z dne 30. maja 2008² pozdravil in podprl priporočilo in kodeks ravnanja. Navedeno priporočilo in kodeks ravnanja sta skupaj dala zagon številnim javno financiranim proizvajalcem znanja. Nekatere države članice so strateško vlagale v infrastrukturo in storitve za prenos znanja, kot so uradi za prenos tehnologije in drugi posredniki, nekatere pa so izvajale posebne politike na področju intelektualne lastnine. Nadaljnje dejavnosti za spodbujanje prenosa znanja na ravni Unije so bile razvite v okviru Unije inovacij (2010).
- (2) V Sklepih Sveta z dne 29. maja 2018 o hitrejšem kroženju znanja v EU je bilo navedeno, da mora Unija v celoti izkoristiti ustrezno znanstveno in tehnološko znanje, ki ga ustvarja, ter zagotoviti učinkovitejše prenašanje rezultatov raziskovalnih in inovacijskih projektov v družbo in industrijo ter tako zagotoviti maksimalni učinek naložb v raziskave in inovacije. Svet je države članice tudi pozval, naj okrepijo prizadevanja za preučitev in izmenjavo najboljših praks v zvezi s prenosom znanja, Komisijo pa, naj razvije in izvaja strategijo za razširjanje in uporabo rezultatov raziskovalnih in inovacijskih projektov, da bi še povečalo njihovo razpoložljivost in uporabo ter pospešilo njihovo potencialno prevzemanje.

¹ Priporočilo Komisije 2008/416/ES z dne 10. aprila 2008 o upravljanju intelektualne lastnine pri dejavnostih prenosa znanja in kodeks ravnanja za univerze in druge javne raziskovalne organizacije (UL L 146, 5.6.2008, str. 19).

² Resolucija Sveta o upravljanju intelektualne lastnine pri dejavnostih prenosa znanja in kodeksu ravnanja za univerze in druge javne raziskovalne organizacije.

- (3) V Sporočilu Komisije z dne 10. marca 2020 z naslovom „Nova industrijska strategija za Evropo“ in njeni posodobitvi iz leta 2021 je bil poudarjen pomen upravljanja intelektualne lastnine, zlasti ozaveščanje raziskovalne skupnosti o intelektualni lastnini, in napovedana strategija za standardizacijo v podporo odločnejšemu stališču glede interesov Unije. Ključne prednostne naloge akcijskega načrta Unije za intelektualno lastnino z dne 25. novembra 2020¹ v podporo okrevanju in odpornosti Unije vključujejo spodbujanje učinkovite uporabe in uvajanja intelektualne lastnine ter enostavnejšega dostopa do sredstev, zavarovanih z intelektualno lastnino, in njihove souporabe v času krize.
- (4) Strategija Unije za standardizacijo poudarja pomen strateškega ozaveščanja med raziskovalci in inovatorji o standardizaciji ter zgodnjega vključevanja raziskovalne in inovacijske skupnosti v standardizacijo kot načina za razvoj ustreznega strokovnega znanja in spretnosti. V strategiji je tudi navedeno, da bo Komisija razvila kodeks ravnanja za raziskovalce na področju standardizacije, s katerim se bo okrepila povezava med standardizacijo ter raziskavami in inovacijami.
- (5) V Sklepih Sveta z dne 1. decembra 2020 o novem evropskem raziskovalnem prostoru je poudarjeno, da so potrebna dodatna prizadevanja za prenos intelektualnih in znanstvenih adutov Unije v nove proizvode in storitve, ki ustrezajo družbenim zahtevam. Svet je pozdravil pobudo Komisije za pregled Priporočila 2008/416/ES v skladu z novo industrijsko strategijo za Evropo.

¹ Čim boljše izkoriščanje inovacijskega potenciala EU. Akcijski načrt za pravice intelektualne lastnine v podporo okrevanju in odpornosti EU.

- (6) V sklepih Sveta z dne 28. maja 2021 z naslovom „Poglobitev evropskega raziskovalnega prostora: zagotavljanje privlačne in trajnostne poklicne poti in delovnih pogojev za raziskovalce ter uresničevanje kroženja možganov“ je bil poudarjen pomen podpiranja reform v nacionalnih raziskovalnih sistemih, da se zagotovi privlačnost raziskovalnih poklicnih poti in odpravijo razlike v ravneh prejemkov, hkrati pa izboljšajo sistemi nagrajevanja in ocenjevanja.
- (7) V Priporočilu Sveta (EU) 2021/2122¹ o Paktu za raziskave in inovacije v Evropi je vrednotenje znanja opredeljeno kot eno od prednostnih področij skupnega ukrepanja v podporo evropskemu raziskovalnemu prostoru (ERA). Navedeni pakt tudi priznava ustvarjanje vrednosti ter družbeni in gospodarski učinek kot del skupnega sklopa vrednot in načel za raziskave in inovacije v Uniji, ki naj bi jih države članice upoštevale pri razvoju svojih raziskovalnih in inovacijskih sistemov.
- (8) Program politike ERA za obdobje 2022–2024 z dne 26. novembra 2021, ki je priložen Sklepom Sveta o prihodnjem upravljanju evropskega raziskovalnega prostora, vključuje ukrep „Nadgraditi smernice EU za boljšo valorizacijo znanja“. Prvi rezultat tega ukrepa je „Razvoj in potrditev vodilnih načel za valorizacijo znanja“. Navedeni ukrep vključuje tudi pripravo kodeksa ravnanja za pametno uporabo intelektualne lastnine in kodeksa ravnanja za raziskovalce in raziskovalke na področju standardizacije, ki bi zagotovila podrobnejše smernice za izvajanje nekaterih vidikov valorizacije znanja.

¹ Priporočilo Sveta (EU) 2021/2122 z dne 26. novembra 2021 o Paktu za raziskave in inovacije v Evropi (UL L 431, 2.12.2021, str. 1).

- (9) Odprta znanost, ki je pristop k znanstvenemu procesu, ki temelji na odprtem sodelovanju, orodjih in razširjanju znanja, kot je opredeljeno v Uredbi (EU) 2021/695 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. aprila 2021¹ je standardna metoda dela v okviru okvirnih programov Unije za raziskave in inovacije ter je opredeljena kot še eno prednostno področje skupnega ukrepanja v Priporočilu (EU) 2021/2122. V Priporočilu Komisije 2018/790² so države članice pozvane, naj določijo in izvajajo nacionalne politike za razširjanje znanstvenih objav in odprti dostop do njih ter za upravljanje raziskovalnih podatkov, zlasti prek evropskega oblaka za odprto znanost. V končnem poročilu platforme za politiko odprte znanosti³ sta med elementi, ki bi jih moral vključevati skupni raziskovalni sistem za inovacije, navedena ozaveščanje o vrednosti intelektualne lastnine in upravljanje sredstev intelektualne lastnine. V Sklepih Sveta z dne 10. junija 2022 o ocenjevanju raziskav in izvajanju odprte znanosti je predlagano, naj se pri razvoju sistemov za ocenjevanje raziskav v Evropi med drugim upošteva valorizacija znanja.

¹ Uredba (EU) 2021/695 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. aprila 2021 o vzpostavitvi okvirnega programa za raziskave in inovacije Obzorje Evropa, določitvi pravil za sodelovanje in razširjanje rezultatov ter razveljavitvi uredb (EU) št. 1290/2013 in (EU) št. 1291/2013 (UL L 170, 12.5.2021, str. 15).

² Priporočilo Komisije (EU) 2018/790 z dne 25. aprila 2018 o dostopu do znanstvenih informacij in njihovem arhiviranju (UL L 134, 31.5.2018, str. 12).

³ Evropska komisija, Generalni direktorat za raziskave in inovacije, Mendez, E., *Progress on open science: towards a shared research knowledge system: final report of the open science policy platform* (Napredek na področju odprte znanosti: na poti k skupnemu sistemu raziskovalnega znanja: končno poročilo platforme za politiko odprte znanosti), Lawrence, R. (urednik), Urad za publikacije, 2020.

- (10) Sporočilo Komisije z dne 19. februarja 2020 z naslovom „Evropska strategija za podatke“ vključuje poziv javnemu sektorju in podjetjem, naj izkoristijo priložnost, ki jo podatki predstavljajo za družbeni in gospodarski napredek, ter mnenje, da bi bilo treba potencial teh podatkov uporabiti za prilagajanje potrebam posameznikov in s tem ustvarjanje vrednosti za gospodarstvo in družbo. Podatkovne inovacije lahko prinesejo znatne koristi za državljane in državljanke, na primer z izboljšano personalizirano medicino, novo mobilnostjo in prispevkom k evropskemu zelenemu dogovoru.
- (11) V sporočilu Komisije z dne 29. aprila 2021 z naslovom „Boljše pravno urejanje: združujemo moči za pripravo boljše zakonodaje“ je poudarjeno, da so znanstveni dokazi eden od temeljev boljšega pravnega urejanja, ki je bistvenega pomena za natančen opis problema, resnično razumevanje vzročnosti in s tem logike ukrepanja ter za vrednotenje učinkov. Visoko kakovostnih raziskav ni mogoče izvesti v zelo kratkem času, zato je za zagotovitev, da so ustrezni dokazi na voljo, kadar je to potrebno, treba bolje predvideti in uskladiti potrebe po dokazih. To pomeni tudi boljšo mobilizacijo in vključevanje raziskovalne skupnosti v regulativni proces.

- (12) Spodbujanje prečnih znanj in spretnosti, kot so podjetništvo, ustvarjalnost, kritično mišljenje in državljanska udeležba, so med cilji sporočil Komisije „o uresničitvi evropskega izobraževalnega prostora do leta 2025“, „o evropski strategiji za univerze“ in „Program znanj in spretnosti za Evropo za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost“ Strateški okvir evropskega izobraževalnega prostora spodbuja sodelovanje in vzajemno učenje med državami članicami in ključnimi deležniki, na primer v obliki delovnih skupin.
- (13) Raziskovalni in inovacijski ekosistem se je od Priporočila 2008/416/ES, namenjenega predvsem javnim raziskovalnim organizacijam¹, močno spremenil. Potrebna je posodobitev, ki se bo osredotočila na čim večjo vrednost celotnega fonda znanja, ki ga ustvarjajo različne vrste akterjev v dinamičnem raziskovalnem in inovacijskem ekosistemu. Obravnavati bi bilo treba nove izzive in razvoj, kot so vse bolj kompleksne vrednostne verige znanja, nove tržne priložnosti, ki jih ustvarjajo nastajajoče tehnologije, nove oblike sodelovanja med industrijo in akademskimi krogi ter med javnim sektorjem in akademskimi krogi, vključevanje državljanek in državljanov, pa tudi tuje vmešavanje v raziskave in inovacije ter vzajemnost pri upravljanju intelektualnih sredstev v okviru mednarodnega sodelovanja na področju raziskav in inovacij.

¹ Izraz „javna raziskovalna organizacija“ vključuje specializirane tehnološko-raziskovalne organizacije in visokošolske ustanove, ki se ukvarjajo z raziskovalnimi in razvojnimi dejavnostmi ter usposabljanjem na področju raziskav in razvoja z znatno finančno podporo iz javnih in podobnih virov (npr. dobrodelnih in neprofitnih organizacij).

- (14) Pri obravnavi trajnostnih in socialnih izzivov in drugih prednostnih nalog sektorske politike bi bilo treba upoštevati raznolikost kanalov in orodij za valorizacijo znanja¹ ter spodbujati multidisciplinarno sodelovanje, ne le v okviru tradicionalnih domen prenosa znanja na tehnoloških področjih, temveč tudi z vključitvijo ved, kot so družboslovje, humanistične in umetnostne vede, vključno s preučevanjem medsebojnih povezav med socialno, okoljsko in gospodarsko politiko.
- (15) Cilj vodilnih načel za valorizacijo znanja bi moral biti sprejetje skupnega stališča o ukrepih in pobudah politike za izboljšanje valorizacije znanja v Uniji, zlasti: (a) z razširitvijo obsega akterjev in dejavnosti v primerjavi s Priporočilom 2008/416/ES; (b) s poudarkom na *celotnem* raziskovalnem in inovacijskem ekosistemu in njegovih povezavah, soustvarjanju med akterji in ustvarjanju družbene vrednosti; (c) z razširitvijo njihovega področja uporabe, da se vključi upravljanje intelektualnih sredstev in poudari pomen razvoja podjetniške kulture, praks ter znanj in spretnosti; (d) s poudarjanjem novih potreb za povečanje učinka raziskav in inovacij, kot so obravnavanje novih in trajnih izzivov politike, krepitev sodelovanja državljanov in državljanek ter izmenjava najboljših praks med različnimi akterji na področju raziskav in inovacij.

¹ Evropska komisija, Generalni direktorat za raziskave in inovacije, *Research & innovation valorisation channels and tools: boosting the transformation of knowledge into new sustainable solutions* (Kanali in orodja za valorizacijo raziskav in inovacij: spodbujanje preoblikovanja znanja v nove trajnostne rešitve), Urad za publikacije, 2020.

- (16) Glavne pojme v vodilnih načelih za valorizacijo znanja bi bilo treba opredeliti na naslednji način:

"Valorizacija znanja" je proces ustvarjanja družbene in gospodarske vrednosti znanja s povezovanjem različnih področij in sektorjev ter preoblikovanjem podatkov, znanj in izkušenj ter rezultatov raziskav v trajnostne izdelke, storitve, rešitve in politike, ki temeljijo na znanju in koristijo družbi. Zaradi osredotočanja na valorizacijo znanja je treba razširiti področje uporabe Priporočila 2008/416/ES, da bi zajelo celoten raziskovalni in inovacijski ekosistem in njegove vse bolj raznolike akterje.

Valorizacija znanja je sprememba paradigme, ki prinaša nove vidike za maksimalno vrednost obstoječih in prihodnjih raziskav in inovacij ter fonda znanja, vključno s tihim znanjem, pri čemer je tiho znanje vsako znanje, ki ga ni mogoče kodificirati in prenesti kot informacije prek dokumentacije, akademskih člankov, predavanj, konferenc ali drugih komunikacijskih kanalov. Tako znanje se učinkoviteje prenaša med posamezniki s skupnim socialnim kontekstom in fizično bližino¹. Valorizacija znanja bo prinesla koristi za oblikovanje politik ter nove načine spremljanja in vrednotenja raziskav in inovacij z razvojem kazalnikov in merilnih orodij. Vplivala bo na financiranje raziskav in inovacij ter znanosti in raziskavam ter njihovim rezultatom zagotovila dodano vrednost. Valorizacija znanja zahteva sodelovanje akterjev v raziskovalnem in inovacijskem ekosistemu ter uporabnikov/upravičencev do znanja in inovacij, s posebnim poudarkom na uporabi, ponovni uporabi ter medsebojnim bogatenjem znanja med različnimi sektorji v korist družbe. Kot tak je širši pojem od razširjanja, ki vključuje seznanjanje z znanjem in rezultati ter njihovo dostopnost. Nazadnje se pričakuje, da bo valorizacija znanja prispevala k izvajanju ciljev trajnostnega razvoja Združenih narodov² in evropskega zelenega dogovora.

¹ Poročilo OECD *Global Competition for Talent: Mobility of the Highly Skilled (Globalna konkurenca za talente: mobilnost visoko usposobljenih delavcev)*, str. 9 povzetka.

² Resolucija Združenih narodov, ki jo je 25. septembra 2015 sprejela Generalna skupščina Združenih narodov, *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development* (Spreminjamo naš svet: agenda za trajnostni razvoj do leta 2030) (A/RES/70/1).

Za "intelektualna sredstva" se šteje, da zajemajo katere koli rezultate, storitve ali izdelke, ustvarjene pri raziskovalnih in inovacijskih dejavnostih, npr. patente, avtorske pravice, blagovne znamke, objave, podatke, strokovno znanje, prototipe, procese, prakse, tehnologije, izume, programsko opremo, poslovne modele itd. S širitvijo področja uporabe iz ozke osredotočenosti na upravljanje in varstvo pravic intelektualne lastnine se bodo povečale tudi možnosti ustvarjanja vrednosti. Za izkoriščanje celotne vrednosti intelektualnih sredstev, ustvarjenih pri raziskovalnih in inovacijskih dejavnostih, morajo organizacije, ki izvajajo raziskovalne in inovacijske dejavnosti, upravljati intelektualna sredstva v širšem smislu, tako tista, ki jih je mogoče pravno zavarovati, kot so patenti, avtorske pravice in blagovne znamke, kot tudi druga intelektualna sredstva, ki bi se lahko uporabila pri dejavnostih valorizacije. To zahteva razvoj strategij upravljanja ter spodbujanje specifičnih in prečnih znanj in spretnosti za izkoriščanje celotne vrednosti ustvarjenih intelektualnih sredstev. Učinkovito upravljanje intelektualnih sredstev je ključnega pomena za valorizacijo znanja.

- (17) Odprtost kot načelo podpira ustvarjanje vrednosti, uporaba orodij za upravljanje intelektualnih sredstev pa lahko vodi k boljši uporabi rezultatov, pozitivno prispeva k inovacijam in poveča splošno dodano vrednost znanstvenih rezultatov¹. Ob upoštevanju pravil o intelektualni lastnini in načela „odprto, kolikor je mogoče, in zaprto, kolikor je potrebno“ je pomembno priznati, da odprta znanost in odprte inovacije, osnovna predpostavka odprtih inovacij je odprtje inovacijskega procesa za vse aktivne akterje, tako da lahko znanje bolj prosto kroži in se preoblikuje v izdelke in storitve, ki ustvarjajo nove trge, s čimer se spodbuja močnejša kultura podjetništva,² uporabljajo orodja za upravljanje intelektualnih sredstev in črpajo iz njih. Smiselna uporaba rezultatov raziskav za ustvarjanje družbeno-gospodarskih koristi bo prav tako prispevala k splošni vrednosti in pomenu znanstvenih raziskav za družbo.

¹ Evropska komisija, Generalni direktorat za raziskave in inovacije, *Open science and intellectual property rights: How can they better interact?: state of the art and reflections: executive summary, 2022* (Odprta znanost in pravice intelektualne lastnine: kako lahko bolje sodelujejo?: stanje in razmislek: povzetek, 2022).

² Evropska komisija, Generalni direktorat za raziskave in inovacije, *Open innovation, open science, open to the world: a vision for Europe* (Odprte inovacije, odprta znanost, odprtost svetu – vizija za Evropo), Urad za publikacije, 2016, str.13.

- (18) Podjetniške prakse, procesi, kompetence ter znanja in spretnosti ter tisti, ki omogočajo sodelovanje z državljani in državljkami, civilno družbo in oblikovalci politik, so nujni sestavni deli uspešnih pobud za valorizacijo znanja. Za pretvorbo znanja v novo vrednost, ne glede na to, ali gre za postopne ali prelomne inovacije, z dokazi podprto oblikovanje politik ali dobrobit državljk in državljanov, so potrebni proaktivni/podjetniški in soustvarjalni/medsektorski pristopi, prakse ali kulture ter podjetniška prizadevanja na nekaterih ali vseh stopnjah procesa valorizacije. Tako bi lahko proces valorizacije spodbudil prilagoditve izobraževalnih sistemov in poklicnih poti raziskovalcev, da bi ti bolje poskrbeli za znanja in spretnosti ter kompetence in vedenje, ki bi vodili k večji ustvarjalnosti in ustvarjanju družbene vrednosti. Razvoj in uporaba pristopov, usmerjenih v podjetništvo, ter pristopov, usmerjenih v raznolikost in sodelovanje, sta zato ključnega pomena za učinkovitost valorizacije.

- (19) Podjetniški procesi in metode so na eksperimentih temelječe odkrivanje, soustvarjeni ukrepi, ki presegajo organizacijske meje in vključujejo številne dopolnjujoče se kompetence. Pri tem se podjetniški proces razume kot metoda, ki temelji na odkrivanju, za obravnavanje izzivov in priložnosti, povezanih s trgom in družbo, in sicer z eksperimentalnim razvojem in izkoriščanjem intelektualnih sredstev za nove in uporabne vrednosti (inovacije) za določen nabor deležnikov. Taki procesi in metode zahtevajo potrebna družbeno-podjetniška znanja in spretnosti ter zmogljivosti, da se omogoči prelivanje družbenega znanja onkraj komercializacije. Uporaba odprte metode koordinacije mrež, orodij in instrumentov evropskega raziskovalnega prostora in strateškega okvira evropskega izobraževalnega prostora bo spodbudila valorizacijo znanja in razvoj povezanih znanj in spretnosti.
- (20) Vodilna načela bi morala zato zajemati razvoj, uporabo in upravljanje podjetniških praks, procesov ter znanj in spretnosti na vseh ravneh družbe v zasebnem in javnem sektorju, vključenih v valorizacijo znanja. To novo področje uporabe zahteva od oblikovalcev politik, da ustrezno prilagodijo cilje politik in uvedejo nove pristope, potrebne za valorizacijo znanja. Namen teh vodilnih načel je pomagati oblikovalcem politik v državah članicah pri izpolnjevanju takih zahtev.

(21) Vodilna načela v tem priporočilu bi se zato morala nanašati na pobude politike, namenjene vsem kategorijam akterjev v ekosistemu, vključenih v raziskovalne in inovacijske dejavnosti, kot so:

- akademski krogi, univerze in druge visokošolske ustanove, raziskovalne, inovacijske in tehnološke organizacije ter druge javne raziskovalne organizacije, pa tudi akademije in znanstvena združenja ter medvladne pobude in mreže, kot je Eureka;
- organizacije civilne družbe, vključno z organizacijami državljanov in nevladnimi organizacijami;
- zasebni vlagatelji ter organizacije za financiranje in naložbe, vključno s fundacijami in dobrodelnimi organizacijami;
- posamezniki, kot so inovatorji, podjetniki, raziskovalci, znanstveniki, učitelji in študenti;
- industrija, vključno z malimi in srednjimi podjetji (MSP), zagonskimi podjetji, spin-off podjetji, podjetji v razširitveni fazi in socialnimi podjetji,
- posredniki, kot so strokovnjaki za prenos znanja in tehnologije, inkubatorji, znanstveni parki, inovacijska središča ali grozdi na ravni Unije ter na nacionalni in regionalni ravni, strokovnjaki za intelektualno lastnino, svetovalci in strokovnjaki za podporo inovacijam, ekipe za znanstveno komuniciranje in vključevanje v politiko, organizacije za svetovanje na področju politike/znanosti in strokovnjaki za vključevanje državljanov in državljanek;

- nacionalni, regionalni in lokalni organi ter oblikovalci politik;
- zasebne raziskovalne organizacije, javni in zasebni ponudniki storitev, kot so bolnišnice, ponudniki javnega prevoza in ponudniki energije;
- raziskovalne infrastrukture, tehnološke infrastrukture ter drugi objekti in omrežja, ki podpirajo raziskovalne in inovacijske dejavnosti;
- standardizacijski organi.

(22) Vodilna načela bi morala biti oblikovana tako, da se uporabljajo za vse ali večino kategorij navedenih v uvodni izjavi 2. Izvajanje vodilnih načel bi moralo biti prilagojeno ciljnim akterjem z dokumenti kodeksa ravnanja: kodeks ravnanja za pametno uporabo intelektualne lastnine ter kodeks ravnanja za raziskovalce in raziskovalke na področju standardizacije. Po potrebi bi se lahko drugi ustrezni dokumenti kodeksa ravnanja pripravili skupaj z deležniki.

- (23) Ta vodilna načela bi morala biti nezavezujoča, pri njihovi uporabi pa bi se morala spoštovati mednarodna zakonodaja ter pravo Unije in nacionalno pravo, upoštevati pa bi jih bilo treba pri prizadevanjih, da pravni okvir Unije podpira valorizacijo znanja. Uporabljati bi jih bilo treba z namenom najširše možne družbene uporabe, vključno s prispevkom k trajnostni družbi v skladu s smernicami Unije za obravnavanje tujega vmešavanja v raziskave in inovacije¹. Kadarje to mogoče in glede na okoliščine, bi bilo treba pri dejavnostih valorizacije poleg tradicionalnih dejavnikov dobička upoštevati tudi potrebe družbe in koristi zanjo. Eden od primerov je družbeno odgovorno licenciranje, pri katerem bi moralo licenciranje intelektualnih sredstev zagotoviti, da določanje cen končnih izdelkov in storitev ne ogroža dostopnosti. Osredotočiti bi se morala na čim večje povečanje vrednosti naložb v raziskave in inovacije, ki presegajo tradicionalni prenos znanja, in na vključitev vseh akterjev v raziskovalnem in inovacijskem ekosistemu.

¹ Evropska komisija, Generalni direktorat za raziskave in inovacije, *Tackling R&I foreign interference: staff working document* (Boj proti tujemu vmešavanju v raziskave in inovacije: delovni dokument služb Komisije), 2022.

- (24) Valorizacija znanja je kompleksen proces, ki zahteva znatne vire za zagotovitev, da se v Uniji razvijejo in ohranijo potrebna znanja in spretnosti ter zmogljivosti nadgradnje. Zanj bo treba še naprej in v večjem obsegu vlagati v razvoj strokovnjakov in spodbujevalcev za prenos in posredovanje znanja, ki delujejo kot posredniki med ustreznimi akterji na področju raziskav in inovacij. Zlasti pomembno je spodbujati MSP, da sodelujejo prek močnih nacionalnih in regionalnih inovacijskih ekosistemov. Poleg tega bi bilo treba spodbujati proaktivnost zagonskih podjetij in podjetij v razširitveni fazi vseh velikosti ter prepričati industrijske partnerje, da so odprti za sprejemanje tveganj, –

PRIPOROČA:

da države članice in Evropska komisija sledijo naslednjim vodilnim načelom za valorizacijo znanja:

1. Valorizacija znanja v politiki na področju raziskav in inovacij

- (a) zagotoviti, da so vzpostavljene podporne strukture Unije ter nacionalne in regionalne podporne strukture, da bi organizacijam pomagale, da se seznani s področjem uporabe tega priporočila o valorizaciji znanja, ocenijo njegove posledice zanje, po potrebi mobilizirajo finančne in nefinančne vire za izvedbo tega priporočila v praksi ter razvijejo potrebne strategije in prakse za njegovo izvajanje in obveščanje o njem;
- (b) zagotoviti, da se politike in prakse ustvarjanja vrednosti opredelijo, izvajajo, izmenjajo in objavijo na organizacijski ravni;
- (c) zagotoviti, da se pri javno financiranih raziskovalnih in inovacijskih dejavnostih upoštevata najširša možna družbena uporaba in valorizacija intelektualnih sredstev, ustvarjenih z raziskovalnimi in inovacijskimi dejavnostmi, ob upoštevanju vprašanj suverenosti in vključitvi vseh akterjev v ekosistemu;
- (d) okrepiti strukture, procese in prakse pri uporabi rezultatov raziskav in znanstvenega znanja za oblikovanje in izvajanje javnih politik ter razvoj in revizijo standardov;

- (e) spodbujati enakost, raznolikost in vključevanje ter preprečiti spolno pristranskost pri ciljih valorizacije znanja, dejavnostih in osebah, vključenih v te dejavnosti, na primer z raznolikimi raziskovalnimi skupinami in vsebinami raziskav in inovacij, ki izražajo poglede, vedenje in potrebe različnih družbenih skupin;

2. Znanja in spretnosti ter zmogljivosti

- (a) spodbujati razvoj kompetenc, znanj in spretnosti ter zmogljivosti, potrebnih za podporo postopkov valorizacije znanja, ki vključujejo vse deležnike, od študentov, raziskovalcev in izumiteljev do podjetnikov in strokovnih posrednikov ter od uporabnikov znanja do oblikovalcev politike;
- (b) zagotoviti, da so vzpostavljeni programi mobilnosti med akademskimi krogi, industrijo in javnim sektorjem, da se olajšata razvoj znanj in spretnosti ter medsebojno bogatenje kompetenc, kulture in praks, tudi kot proces vseživljenjskega učenja, med akterji valorizacije znanja na nacionalni in regionalni ravni ter ravni Unije;
- (c) zagotoviti, da je tiho znanje tistih, ki ustvarjajo intelektualna sredstva, priznано kot eden od elementov procesa valorizacije. Pomembno je spodbujati pristope participativnega sodelovanja, ki omogočajo vključitev talentov, znanj in spretnosti ter tihega znanja v inovacije in valorizacijo;

- (d) spodbujati in omogočiti multidisciplinarno in interdisciplinarno sodelovanje, ki presega tehnološka področja in vključuje vede, kot so družboslovje ter humanistične in umetnostne vede, in soustvarjalne pristope;

3. Sistem spodbud

- (a) razviti in vzpostaviti ustrezen in pravičen sistem za spodbuditev vseh akterjev raziskovalnega in inovacijskega ekosistema, zlasti raziskovalcev, inovatorjev, študentov ter osebja univerz in javnih raziskovalnih organizacij, da se bodo lahko učili, uporabljali in izvajali valorizacijo znanja ter pritegnili in zadržali talente;
- (b) zagotoviti ukrepe za podjetja, zlasti MSP, civilno družbo, državljane in državljanke, končne uporabnike in javne organe, da bodo aktivni partnerji pri soustvarjanju inovacij z dodano vrednostjo, kar bo izboljšalo dostop do znanja in njegovo uporabo, povečalo pridobivanje znanj in spretnosti ter spodbudilo skupno eksperimentiranje;
- (c) spodbujati, podpirati in motivirati organizacije, ki izvajajo valorizacijo znanja, k zbiranju, izmenjavi in uporabi metrike, ki izboljšuje učenje in uspešnost akterjev na področju valorizacije znanja v Uniji;

4. Upravljanje intelektualnih sredstev

- (a) zagotoviti, da so politike in prakse za upravljanje intelektualnih sredstev opredeljene, izvajane, izmenjane, objavljene in promovirane v vseh organizacijah, ki so vključene v valorizacijo znanja;
- (b) ozaveščati univerze, raziskovalne organizacije, javne organe in podjetja o pomenu upravljanja intelektualnih sredstev v mednarodnem okolju, ob upoštevanju vprašanj suverenosti;
- (c) zagotoviti, da se intelektualna sredstva, razvita v okviru javno financiranih raziskovalnih in inovacijskih dejavnosti v Uniji, upravljajo in nadzorujejo tako, da se upoštevajo in čim bolj povečajo družbeno-gospodarske koristi, vključno s prispevkom k trajnostnosti, za celotno Unijo;
- (d) povečati ozaveščenost o praksah in orodjih za upravljanje intelektualnih sredstev v odprti znanosti in odprtih inovacijah ter njihovo uvajanje, da bi se olajšala uporaba rezultatov in podatkov za inovacije;
- (e) povečati učinkovito upravljanje intelektualnih sredstev, na primer s podpiranjem aktivnega oblikovanja portfelja in spodbujanjem platform, ki povezujejo ponudbo in povpraševanje po intelektualnih sredstvih, da se čim bolj poveča ustvarjanje vrednosti za vse udeležene;

5. Ustreznost v shemah javnega financiranja

- (a) razmisliti o tem, kako okrepiti uporabo načel valorizacije znanja pri javno financiranih raziskavah;
- (b) razmisliti o posebnih shemah financiranja, ki bi dopolnjevale financiranje raziskav, da bi se zagotovilo spodbujanje valorizacije znanja že na začetku raziskav, tudi s podporo posrednikov;

6. Vzajemno učenje

- (a) spodbujati in podpirati nacionalne in transnacionalne procese in prakse vzajemnega učenja za razširjanje in spodbujanje izmenjave dobrih praks¹, študij primerov, zgledov in pridobljenih izkušenj ter za razvoj skupnih specifikacij za valorizacijo znanja;

¹ Zbirka primerov dobre prakse je na voljo na platformi Evropske komisije za valorizacijo znanja, ki je stalno odprta za predložitev novih primerov dobre prakse.

- (b) primerjati uspešne organizacije, ekosisteme in pobude za valorizacijo znanja, da bi se razvili in spodbujali skupni koncepti, modeli in spodbude, ki se bodo uporabljali kot vodilo za ocenjevanje in izvajanje upravljanja in procesov valorizacije znanja. Uporabiti tudi strokovno znanje, mreže in pridobljene izkušnje ustreznih organizacij, kot so Urad Evropske unije za intelektualno lastnino, Evropski patentni urad, mreža Enterprise Europe Network, Evropski inštitut za inovacije in tehnologijo in njegove skupnosti znanja in inovacij ter druge mednarodne, evropske, nacionalne in regionalne organizacije;
- (c) spodbujati univerze in javne raziskovalne organizacije k združevanju virov, strokovnega znanja, podatkov in infrastrukture med vedami, državami in regijami, da bi spodbudile več praks vzajemnega učenja;

7. Metrika, spremljanje in vrednotenje

- (a) spodbujati skupna prizadevanja za sprejetje skupno dogovorjenih opredelitev, metrike in kazalnikov, ki zajemajo različne kanale za valorizacijo, da bi pripomogli k izboljšanju uspešnosti valorizacije znanja v Uniji ob upoštevanju kontekstualnih razlik med državami članicami in akterji valorizacije znanja ter posebnosti različnih sektorjev;

- (b) zagotoviti, da so prakse spremljanja in vrednotenja, ki se uporabljajo za ocenjevanje in vrednotenje postopkov valorizacije znanja, usklajene s širšim okvirom za spremljanje evropskega raziskovalnega prostora in da je upravno breme za države članice in deležnike čim manjše ter da se hkrati razvijajo sinergije z drugimi ustreznimi ukrepi politike evropskega raziskovalnega prostora.

Priporočilo 2008/416/ES se nadomesti s tem priporočilom.

V ...,

Za Svet
predsednik/predsednica
